

Ons nummer: 022.001278

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Stand van zaken aanbevelingen onderzoeksrapport raadsenquête Empatec
Commissie	Boarger en Mienskip
Collegebesluit d.d.	28 juni 2022
Portefeuillehouder	Marianne Poelman
Team	Beleid Sociaal Domein
Behandelend ambtenaar	G. Olijerhoek

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

- a. Kennis te nemen van de actieve info
- b. Per direct aan de raad de actieve informatie aan te bieden

Toelichting/achtergrond

In 2021 heeft de 'Raadsenquête Empatec' plaatsgevonden. De aanleiding daarvoor is door de enquêtecommissie als volgt geformuleerd: 'Naar aanleiding van een fout in de financiële verantwoording en een verwacht negatief resultaat over 2019 zijn er twee onderzoeken ingesteld:

1. onderzoek door de Raad van Commissarissen van de NV Empatec over de financiën en de financiële control bij de NV Empatec (rapport Intobest).
2. onafhankelijk onderzoek, ingesteld door de GR Werkvoorzieningschap Fryslân-West naar de te verwachten verliezen 2019 van de NV Empatec en de GR Werkvoorzieningschap Fryslân-West (rapport KokxDeVoogd).

De inhoud van beide rapporten geven de raad uiteindelijk onvoldoende inzicht in hetgeen er heeft plaatsgevonden. Op 17 december 2020 neemt de gemeenteraad een motie aan om een raads-onderzoek in te stellen. Dit onderzoek richt zich op Empatec, inclusief de relatie tussen Empatec en de gemeente Súdwest-Fryslân. De enquêtecommissie heeft geconstateerd dat 'het huidige construct voor de governance van de GR Fryslân-West en Empatec NV niet langer voldoet'.

In de raadsvergadering van 3 februari 2022 is ingestemd met het raadsvoorstel met als onderwerp 'Raadsenquête Empatec | Eindrapport'. Dit voorstel luidde als volgt:

1. Kennis te nemen van de conclusies en aanbevelingen zoals verwoord in het onderzoeksrapport 'Raadsenquête Empatec' van de Enquêtecommissie Empatec;
2. Het college opdracht te geven om de genoemde aanbevelingen in het onderzoeksrapport uit te voeren;
3. De Enquêtecommissie Empatec op te heffen.

Hieronder wordt inhoudelijk ingegaan op de aanbevelingen zoals bedoeld onder punt 2. Per punt wordt de -gecomprimeerde- letterlijke tekst van het raadsvoorstel weergegeven, gemarkeerd tussen “”. Daarna volgt de huidige stand van zaken. De volledige tekst van het raadsvoorstel is als bijlage bijgevoegd.

- A. “De onderzoekscommissie heeft geconstateerd dat het huidige construct voor de governance niet langer voldoet. [...] Er zijn verschillende oplossingen mogelijk om tot een beter construct te komen. [...] Het gaat bijvoorbeeld om de volgende opties:
1. Opheffen van Empatec NV en alle activiteiten onderbrengen bij de GR F-W. [...]
 2. Opheffen van zowel Empatec als GR F-W en zelf de taken uitvoeren. [...]
 3. Opheffen van de GR F-W, maar Empatec als overheids-NV in stand laten. [...]

We zijn ons ervan bewust dat er andere vormen, alsmede meng- en tussenvormen mogelijk zijn. We bevelen aan bovenstaande drie vormen op korte termijn te verkennen en daarover een richtinggevend besluit te nemen in afstemming met de andere deelnemende gemeenten. [...]

De aanbeveling is drie scenario's uit te werken waarbij ofwel de NV ofwel de GR wordt opgeheven om te komen tot meer transparantie, invloed en control. De juridische voorwaarde is dat opheffing van NV of GR niet zelfstandig door gemeente Súdwest-Fryslân alleen kan worden gerealiseerd. Er is binnen de GR een meerderheid van stemmen nodig en voor de andere aandeelhouders is opheffing geen bespreekbare optie.

In het geval dat gemeente Súdwest-Fryslân toch een andere samenwerkingsvorm zou ambiëren, dan bestaat de mogelijkheid om als gemeente uit de GR te treden. Indien Súdwest-Fryslân als enige gemeente uit wenst te treden, dan volgen forse uitredingskosten. Het college geeft er de voorkeur aan om deze publieke gelden aan inwoners te besteden en de gezamenlijke verantwoordelijkheid in de regio.

Het doel van het aanpassen van de juridische structuur (zoals het al dan niet opheffen van de GR) is 1. meer financiële transparantie | 2. verbeterde sturingsmogelijkheden | 3. controle. Bovenstaande wordt nu gerealiseerd door een vernieuwde GR Fryslân West. De verbetervoorstellen worden na de zomer met de raad gedeeld. De eerste uitwerking van verbetering in de governance, fase 1 van de statuten wijziging GR Fryslân-West, wordt voor de raad van september 2022 geagendeerd.

- B. “Totdat sprake is van duidelijkheid over het toekomstige construct, is het van belang dat gebruik wordt gemaakt van jaarovereenkomsten. Hierin worden duidelijke samenwerkings- en prestatieafspraken vastgelegd ter versterking van de sturing op Empatec.”

Momenteel worden dienstverleningsovereenkomsten per jaar opgesteld tussen gemeente Súdwest-Fryslân en Empatec. In deze overeenkomsten wordt vastgelegd welke diensten worden afgenomen en wat de beoogde resultaten zijn.

- C. “Het college informeert de raad op de vaste momenten, als de begroting en jaarrekening. Daarnaast wordt de raad tussentijds (vroegtijdig en actief) geïnformeerd als er binnen bepaalde dossiers problemen geconstateerd worden die invloed hebben op eerdere inhoudelijke of financiële kaderstelling.”

Het controllersoverleg, waarin de financieel deskundigen van de gemeenten periodiek samenkomen, wordt geïnformeerd over de financiële gang van zaken binnen Empatec. Indien er problemen worden geconstateerd wordt de raad door de portefeuillehouder geïnformeerd. Daarnaast worden toekomstige momenten van inhoudelijke kaderstelling ondersteund door extra informatiebijeenkomsten en (waar mogelijk) werkbezoek(en).

- D. “In het algemeen moet de governance van en sturing op verbonden partijen binnen en door de gemeente Súdwest-Fryslân worden versterkt, zowel financieel als juridisch. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de opdrachtgevers- en de eigenaarsrol. De opdrachtgeversrol ligt veelal bij de desbetreffende beleidsafdeling. De invulling van de eigenaarsrol ten aanzien van verbonden partijen als gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen moet (nog) eenduidig binnen de organisatie worden belegd en bemenst. Daarbij moeten checks & balances niet alleen bij vaste momenten als begroting en jaarrekening worden versterkt, maar ook lopende het jaar bij belangrijke besluitvorming. De eerdere lessen uit het 213a onderzoek verbonden partijen moeten integraal worden geïmplementeerd.”

Er is een wijziging van de GR in voorbereiding waardoor de invloed van de raad wordt vergroot. Deze wordt uitgevoerd in twee fasen. De eerste fase wordt in september behandeld in de raad. Daarnaast zullen de statuten van Empatec NV worden aangepast waardoor de zeggenschap van het bestuur wordt vergroot én de rol van de Raad van Commissarissen wordt aangepast. De portefeuillehouder Financiën neemt, mede namens het college, gemandateerd deel in het AB en de AVA.

- E. “We bevelen de gemeenteraad aan het college te vragen om, aan de hand van een plan van aanpak, inzichtelijk te maken op welke wijze de aanbevelingen geïmplementeerd en uitgevoerd gaan worden. Ook bevelen we de raad aan het college te vragen de raad periodiek met een voortgangsrapportage te informeren over de stand van zaken van de implementatie en uitvoering van de aanbevelingen. Dit kan bijvoorbeeld elke zes maanden totdat raad en college met elkaar concluderen dat de gewenste eindsituatie is bereikt.”

Nu het nieuwe college en de nieuwe raad zijn geïnstalleerd is de tijd daar om hierover concrete afspraken te maken. Het college stelt voor om de stand van zaken en een voortgangsrapportage aan te bieden in de vorm van actieve informatie, zodat deze naar behoefte van de raad geagendeerd kan worden in de commissie Boarger en Mienskip.

Bijlage(n)

Raadsvoorstel dd 3 februari 2022